

СТАНОВИЩЕ

от

д-р Камелия Николаева Цолова,

доцент по гражданско процесуално право в ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски”

относно:

Дисертационен труд „Разглеждане на търговски спорове в съдебния и арбитражния процес в Република България” за придобиване на образователната и научна степен „доктор” от Атанас Константинов Блидов – докторант на самостоятелна подготовка към Катедра „Гражданскоправни науки” към Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски” с научен ръководител проф. д-р Силви Василев Чернев

Основание за изготвяне на становището: Заповед № Р33- 1443 от 02.04.2018 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски”

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Настоящото становище е изготвено с оглед защитата на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.6. „Право” (Гражданско и семейно право) от Атанас Константинов Блидов – докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Гражданскоправни науки” към Юридически Факултет на ПУ „Паисий Хилендарски”.

Процедурата е открита преди влизане в сила на измененията и допълненията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, обнародвани в ДВ. бр. 30/2018 г., в сила от 04.05.2018 г., поради което на осн. § 40 ПЗР на ЗИД ЗРАСРБ, процедурата следва да се довърши при досегашните условия.

Представените документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ (в ред. преди ДВ, бр. 30/2018 г.), ППЗРАСРБ, както и на специфичните изисквания на Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски”.

1. Обща характеристика на представената дисертация

1.1. Дисертацията е в обем от 272 страници, като включва: заглавна страница, увод, три глави и заключение с декларация за оригиналност. Има съдържание, списък на по-често използвани съкращения, библиография, включваща 146 заглавия, от които 122 на кирилица и 24 на латиница. Бележките под линия са общо 459.

Авторът има девет публикации, от които пет са конкретно по темата на дисертационния труд.

1.2. Представеният дисертационен труд има за предмет разглеждането на търговските спорове в съдебния и арбитражния процес в Република България, като целта на изследването, очертана в уводната част, е да се направи критичен анализ на уредбата и да се даде отговор на конкретно поставени въпроси, свързани основно с ефективността на регламентираните процедури. Избраната тема е актуална, доколкото значителна част от работата е посветена на особеното исково производство по търговски спорове, което за първи път беше уредено в действащия Граждански процесуален кодекс, като до този момент липсва публикувано цялостно изследване на неговата проблематика. Работата е написана на ясен език, чете се леко, като разкрива познанията на автора в сферата на гражданското процесуално право.

2. Положителни характеристики на представения труд

2.1. Интерес представлява направеният в Първа глава от дисертацията исторически и сравнително-правен преглед, очертаващ различния подход при уредбата на производствата за разглеждане на търговски спорове с поставен акцент върху тяхната ефективност. Очертани са основни аспекти на възприетите в други държави модели, като например: в Кралство Белгия - регламентирането на едноинстанционно производство по дела с нисък имуществен интерес (с. 47), участие на непрофесионални съдии при разглеждане на търговските спорове в специализираните търговски съдилища (с. 48), изготвянето на график от съда относно процедурата по размяна на книжа, която се предхожда от първоначално изслушване на страните (с. 51); френския модел, характеризиращ се с наличието на търговски съдилища, функциониращи в съдебни състави изцяло от непрофесионални съдии, избирани с двугодишен мандат, с възможност за преизбиране (с. 59).

2.2. С оглед на предмета на изследване, авторът правилно се е насочил към извършването на съпоставка между производството по търговски спорове, от една страна, и общия исков процес и някои от другите особени искиви производства, от друга (Глава втора, §5). Интересни са разсъжденията, свързани с хипотезите на конкуренция между различните производства, като например между производството по търговски спорове и това за сключване на окончателен договор (с. 91).

2.3. Значителна част от работата е посветена на особеното исково производство по търговски спорове.

Авторът, макар и накратко, е очертал предметния обхват на производството, като е достигнал до извода, че „включените в него правни спорове са твърде разнообразни по своята същност до степен, която трудно би ни позволила да систематизираме общите им

белези” (с. 107). Действително, подобно разбиране може да се поддържа, но ми се струва, че то би било по-убедително, ако се основава на по-задълбочен цялостен анализ, като например изложените собствени съображения на автора относно наличието на съществени специфики на споровете по чл. 365, т. 2 ГПК, свързани с приватизационен договор, договор за обществена поръчка и концесионен договор.

Обърнато е внимание на въпросите, свързани с родовата подсъдност, като са засегнати и проблемите, които действащата уредба поражда (5.7). Логично продължение на тези критични бележки е и направеното предложение *de lege ferenda* отново окръжният съд да се уреди като родово компетентен по търговски спорове.

Обсъдено е изискването за представяне на справка с изчисления като приложение към исковата молба, когато е предявен иск за парично вземане, като има някои интересни критични бележки, напр. тази, че в някои случаи такава справка обективно не е необходима, поради което при непредставянето ѝ исковата молба не следва да се квалифицира като нередовна (с. 121).

Разгледана е двойната размяна на книжа, като тук авторът е подкрепил изразените и в по-старата, и в по-новата правна литература критични бележки за недостатъчна ефективност на уредбата. Интересно, в тази връзка, е предложението на автора *de lege ferenda* в смисъл, че: „Двойната размяна на книжа следва да се осъществява само когато делото бъде разглеждано в закрито съдебно заседание. В противен случай тя води единствено до ненужно забавяне на процеса.”

Очертани са действията по подготовка на делото, като авторът е идентифицирал като слабост това, че уредбата не се отличава от тази по общия исков процес, въпреки вече проведената двукратна размяна на книжа (с. 164 и сл.), което съображение е резонно. Заслужават внимание и предложенията за инкорпориране на някои от правилата на бързото производство.

Проследени са начините за приключване на делото и особеностите, които се наблюдават в разглежданото производство. В тази връзка следва да се подкрепи критичната бележка на автора по отношение на срока за оттегляне на исковата молба без съгласието на ответника, който е общият, без законодателят да е взел предвид проведената двойна размяна на книжа, доколкото ответникът е „ангажирал повече ресурси и усилия”, поради което би следвало на по-ранен етап да се изисква неговото съгласие – като предложението е това да става до изтичането на срока за подаване на допълнителна искова молба (с. 178).

Разгледана е проблематиката, свързана с обжалване на решението, постановено по реда на разглежданото особено исково производство. Обсъдена е разпоредбата на чл. 376, ал. 3 ГПК относно началния момент за обжалване на постановеното решение, считано от посочената от съда дата на обявяване на решението, като съвсем основателно авторът е приел, че и в този случай приложение следва да намери разрешението, дадено в Тълкувателно решение 12/2012 г. от 11 Март 2013 г., по т.д. №12/2012 г., макар и постановено по отношение на аналогичната хипотеза, регламентирана в материята на бързото производство (с. 178 и сл.). Обърнато е внимание на проблемите, които поставя чл. 378 ГПК относно съответното прилагане на правилата на Глава тридесет и втора за производството пред въззивния съд, като авторът е подкрепил като правилен възприетия в практиката подход да не се извършва допълнителна размяна и делото да не се разглежда закрито заседание (с. 183).

2.4. Трета глава е посветена на разглеждането на търговските спорове от арбитраж, като са очертани основните особености и характеристики на арбитража, проследени са приликите и отликите между разглеждането на споровете от държавния съд и от арбитража, разгледани са накратко и процедурите за доброволно уреждане на спора. На основата на този преглед, авторът е стигнал до интересни разсъждения и предложения за инкорпориране в производството пред държавния съд на някои елементи от арбитражното производство, като например конфиденциалност и възможност за страните да уговорят част от процесуалните правила.

3. Критични бележки и препоръки

3.1 Обстоятелството, че темата на дисертационния труд е формулирана изключително широко, е предопределило и подхода на автора, който се е постарал да представи всички производства и способности за разрешаване на търговски спорове. Същевременно, именно изложеното не му е дало възможност да разгледа в дълбочина множество от засегнатите в работата въпроси и проблеми. Поради това на редица места изложението е доста схематично, по-скоро ориентирано към практическите проблеми, без съпътстващо теоретично осмисляне.

3.2. На редица места критичните бележки и застъпените тези се нуждаят от допълнително обмисляне, като например:

- критиката към предвидената в чл. 369, ал. 2 ГПК възможност и двете страни, а не само ищецът, да обжалват определението, с което съдът приема, че спорът подлежи на разглеждане по общия ред (с 132-133);

- разбирането че ответникът в особеното исково производство не може да предяви инцидентен установителен иск относно преюдициално правоотношение, което е заявено в исковата молба, а само по отношение на такова, наведено в допълнителната искова молба (с. 157-158)

- разбирането, изразено на с. 173, че при направено искане от двете страни за разглеждане на делото в закрито заседание, съдът е обвързан от това, независимо, дали са представени и събрани всички доказателства по делото, съответно дали е изяснена фактическата обстановка.

3.3. Мисля, че работата би спечелила, ако авторът беше формулирал конкретни текстове, съдържащи направените от него предложения de lege ferenda. Струва ми се, че това би му помогнало включително да прецизира предложените идеи.

4. Заключение

Въпреки отправените по-горе критични бележки, считам, че представеният за защита дисертационен труд „Разглеждане на търговски спорове в съдебния и арбитражния процес в република България.” на АТАНАС КОНСТАНТИНОВ БЛИДОВ отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 ЗРАСРБ (в ред. преди изм. и доп. в ДВ. бр.30 от 3 Април 2018 г.) с оглед на което **ще гласувам положително и предлагам на научното жури да присъди на АТАНАС КОНСТАНТИНОВ БЛИДОВ образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.6. „Право”, докторска програма, „Граждански процес”.**

22.05.2018 г.

.....

/доц. д-р Камелия Цолова/